

Vytváranie, ukladanie a sprístupňovanie
digitálneho obsahu v akademickej
knižnici.

Jozef Dzivák
Slovenská chemická knižnica

A close-up image of a fountain pen nib, positioned vertically on the left side of the slide. The nib is silver and black, with a fine tip. It is partially obscured by the bottom edge of the slide.

1

Východiská pre budovanie digitálnej knižnice

2

Požiadavky kladené na digitálnu knižnicu

3

Čo na to študenti?

4

Technické riešenie akademickej digitálnej knižnice

1

Východiská pre budovanie digitálnej knižnice

Východiská pre budovanie digitálnej knižnice

- štúdium už nie je vec odohrávajúca sa v priestoroch školy
- študenti chcú sami rozhodovať do akej hĺbky chcú vo svojom štúdiu postúpiť, a chcú mať dostupný čo najväčší a najkompletnejší rozsah informácií,
- vzdelávanie sa stáva celoživotným,
- potreba zabezpečenia personalizovaných informácií,
- stále viac ľudí berie používanie počítačov ako samozrejmosť,
- potreba používateľov získavať overené a kvalitné informácie,
- študenti už nechcú záznamy o dokumentoch ale dokumenty samotné (full texty a iné objekty)

Východiská pre budovanie digitálnej knižnice

- vysoké náklady pre tradičné publikovanie učebníc, skrípt a študijných textov,
- potreba plnotextového vyhľadávania v tlačенých dokumentoch,
- staršie fondy knižníc nie sú u vydavateľov dostupné v digitálnej forme,
- potreba uchovávať a sprístupňovať “digital born” dokumenty,
- potreba rýchlejšej aktualizácie učebných textov, vyplývajúca z akcelerovaného zavádzania výsledkov výskumu do praxe
- potreba budovania virtuálnych úložných a zdieľaných priestorov pre vedcov, lokálne a globalizované výskumné tímy,
- jednoduchý pohľad do výskumnej histórie vedca.

Východiská pre budovanie digitálnej knižnice

- DK je najrýchlejšou cestou ako dostať obsah k študentov k vedcom a udržiavať ho aktuálny
- DK je cestou ako na jednom mieste zosumarizovať rôzne typy informácií a triediť ich podľa potrieb používateľa
- DK je interaktívna a umožňuje používateľovi jednoduché “google like” vyhľadávanie ako aj pokročilé vyhľadávanie pre pokročilých používateľov
- DK umožňuje preniesť knižnicu tam, kde je jej používateľ
- DK je zdrojom informácií pre vyhľadávacie roboty
- DK je cestou ako sprístupniť výsledky vedy a výskumu univerzity širokej vedeckej komunite

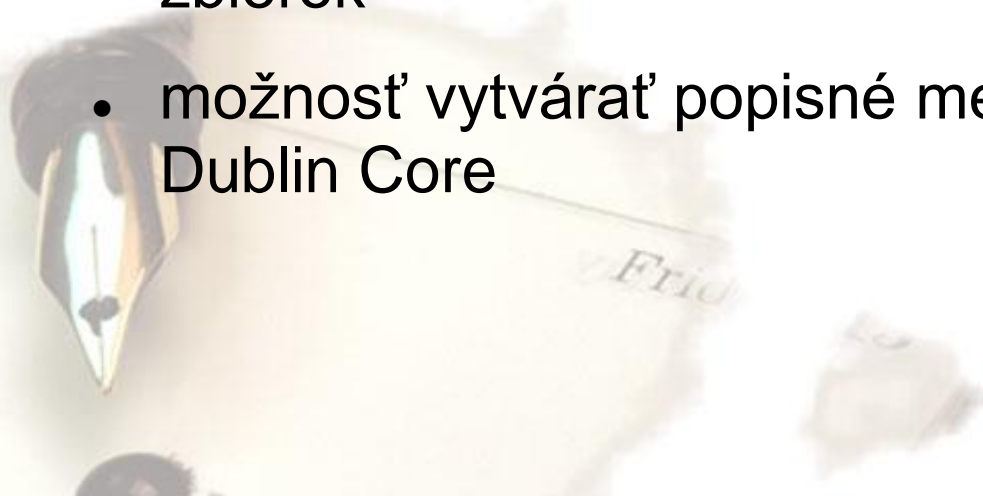
2

Požiadavky kladené na digitálnu knižnicu

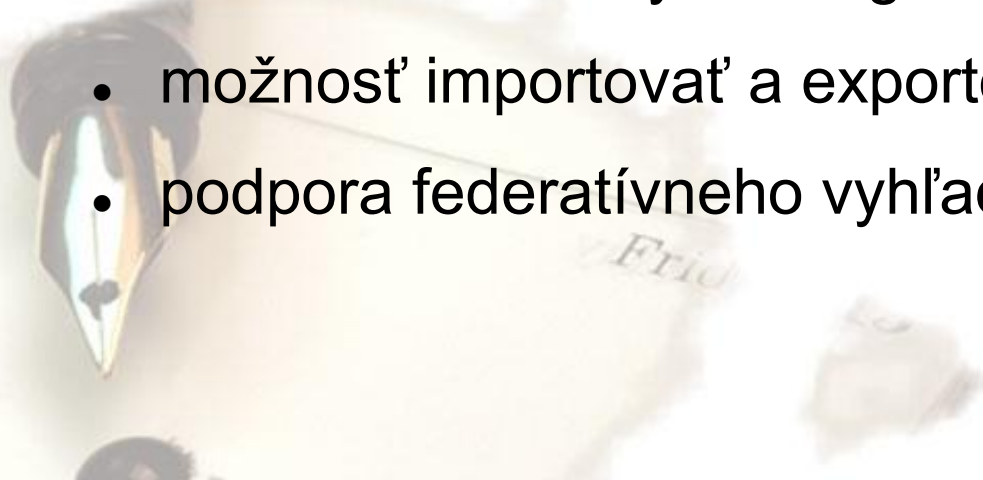
Požiadavky kladené na digitálnu knižnicu

- dodržiavanie štandardov,
- jednoduché triedenie obsahu na úrovni komunít, zbierok, autorov a rokov
- pokročilé triedenie obsahu na základe riadených slovníkov,
- možnosť jednoduchého a pokročilého vyhľadávania v metadátach ako aj plných textoch,
- možnosť vytvárania uzavretých personalizovaných komunít a zbierok
- možnosť vytvárať popisné metadáta vo formátoch MODS alebo Dublin Core

Požiadavky kladené na digitálnu knižnicu

- podpora všetkých typov digitálnych objektov,
- webové rozhranie pre kompletnú správu systému digitálnej knižnice,
- integrovaný systém na vytváranie odvodenín z textových, obrázkových a video súborov (thumbnail, náhľad, web kvalita, plná kvalita),
- automatické vytváranie technických a prezervačných metadát,
- sledovanie aktivity katalogizátorov,
- možnosť importovať a exportovať záznamy, zbierky a komunity,
- podpora federatívneho vyhľadávania

Požiadavky kladené na digitálnu knižnicu

- vytváranie používateľských skupín,
- vytváranie používateľov a ich priradzovanie do používateľských skupín,
- správa prístupových práv pre vytváranie obsahu, schvaľovanie a publikovanie obsahu
- správa prístupových práv pre prístup k metadátam a datastreamom
- sledovanie prístupových štatistík
- indexovanie a regenerácia metadát a datastreamov
- versioning a plnotextové indexovanie

A close-up, top-down view of a fountain pen nib, showing the intricate details of the writing tip and the surrounding metal housing. The nib is positioned in the lower-left corner of the slide, partially overlapping the orange text box.

3

Čo na to študenti?

Čo na to študenti?

1. Vlastníte osobný počítač (PC, notebook, tablet, inteligentný telefón)?

a. áno	99%
b. nie	1%

2. Má Váš počítač alebo telefón pripojenie na internet?

a. áno	97%
b. nie	3%

3. Na aký účel používate počítač

a. hry, internet, facebook	77%
b. štúdium	89%
c. príprava dokumentov	63%

Čo na to študenti?

4. Viete si predstaviť štúdium z elektronických kníh prostredníctvom PC, notebooku, tabletu?

a. áno	75%
b. nie	25%

5. Dávate prednosť papierovej alebo elektronickej knihe

a. papierovej	82%
b. elektronickej	18%

6. Uprednostnili by ste pri štúdiu lacnejšiu elektronickú alebo drahšiu papierovú knihu

a. lacnejšiu elektronickú knihu	53%
b. drahšiu papierovú knihu	47%

7. Viete si predstaviť, že by ste pri nedostatku papierových kníh používali knihy elektronické

a. bez problémov	51%
b. musel by som si zvykať	47%
c. nikdy si nezvyknem	2%

8. Ako by ste používali elektronickú knihu?

a. študoval by som priamo z počítača	40%
b. knihu by som si vytlačil a študoval by som z papierovej verzie	60%

Čo na to študenti?

Učebnice a skriptá v digitálnej forme by som uvítal dostupné:

a. všade	292 (31%)
b. aspoň v knižnici	128 (13%)
c. dostupné v sieti univerzity/fakulty/internátu	264 (28%)
d. uprednostňujem papierovú formu	139 (15%)
e. Stačia mi moje poznámky	124 (13%)

Elektronickú formu by teda privítalo 72 % hlasujúcich

S papierovou formou si vystačí 28 % hlasujúcich

Čo na to študenti?

Anketa pred spustením Digitálnej knižnice študijnej literatúry

Elektronickú formu by privítalo	18 % hlasujúcich
S papierovou formou si vystačí	82 % hlasujúcich

Anketa po spustením Digitálnej knižnice študijnej literatúry

Elektronickú formu by privítalo	72 % hlasujúcich
S papierovou formou si vystačí	28 % hlasujúcich

A close-up, slightly blurred image of a fountain pen nib, positioned in the bottom left corner of the slide. The nib is metallic and has a classic split-point design.

4

Technické riešenie

Technické riešenie

Slovenská chemická knižnica v súčasnej dobe prevádzkuje dva systémy pre ukladanie a sprístupňovanie digitálneho obsahu:

- Fez/Fedora – ukladanie a sprístupňovanie záverečných prác a šedej literatúry
- MediaInfo – nosný systém Digitálnej knižnice študijnej literatúry

Softvér FEDORA/FEZ

- jednoduché triedenie obsahu na úrovni komunít, zbierok, autorov a rokov
- pokročilé triedenie obsahu na základe riadených slovníkov,
- možnosť jednoduchého a pokročilého vyhľadávania v metadátach ako aj plných textoch,
- možnosť jednoduchej úpravy formulára pre pokročilé vyhľadávanie
- možnosť vytvárania uzavretých personalizovaných komunít a zbierok
- preddefinované schémy pre zadávanie popisných metadát vo formátoch MODS a Dublin Core

Softvér FEDORA/FEZ

- podpora všetkých typov digitálnych objektov,
- webové rozhranie pre kompletnú správu systému digitálnej knižnice,
- integrovaný systém na vytváranie odvodenín z textových, obrázkových a video súborov (thumbnail, náhľad, web kvalita, plná kvalita),
- automatické vytváranie technických a prezervačných metadát,
- sledovanie aktivity katalogizátorov,
- vytváranie riadených slovníkov,
- možnosť importovať a exportovať záznamy, zbierky a komunity,
- podpora federatívneho vyhľadávania

Softvér FEDORA/FEZ

- vytváranie používateľských skupín,
- vytváranie používateľov a ich priradzovanie do používateľských skupín,
- správa prístupových práv pre vytváranie, schvaľovanie a publikovanie obsahu
- správa prístupových práv pre prístup k metadátam a datastreamom
- verzioning a plnotextové indexovanie
- sledovanie prístupových štatistík
- indexovanie a regenerácia metadát a datastreamov
- vyhľadávani duplicit

Softvér MediaInfo

-

-

-

-

zkov

Softvér MediaInfo

- ho textu do viac ako 50 jazykov
- ch častí
- ťmi
- ranie osobnej knižnice
- mci titulov

Ďakujem za pozornosť !